

មូលហេតុនៃបញ្ហាចិននិងអូស្ត្រាលី

នៅឆ្នាំ ២០១៧ អូស្ត្រាលី បានចោទទីក្រុងប៉េកាំងថា បានលួចដៃចូលជ្រៀតជ្រែកកិច្ចការនយោបាយ អូស្ត្រាលី។ នៅឆ្នាំ២០១៨ ប្រទេសអូស្ត្រាលីគឺជាប្រទេសមុនគេ ដែលបានហាមឃាត់ការនាំចូលប្រព័ន្ធនៃ 5-G របស់ក្រុមហ៊ុនចិន Huawei ក្រោមហេតុផលការពារសន្តិសុខជាតិ ហើយនៅឆ្នាំ ២០២០នេះ អូស្ត្រាលី បាន គាំទ្រក្នុងការស៊ើបអង្កេតស្វែងរកប្រភពដើមនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ដែលបានផ្ទុះឡើងនៅទីក្រុងវូហាន។¹ បញ្ហាទំនាក់ ទំនងចិននិងអូស្ត្រាលីកាន់តែវិវឌ្ឍន៍មានលក្ខណៈចម្រុះខ្លាំងៗ៖

១. អូស្ត្រាលីបដិសេធមិនប្រើបណ្តាញទូរស័ព្ទ 5G របស់ចិន សំណុំរឿង ក្រុមហ៊ុនHuawei។ កន្លងមក សហរដ្ឋអាមេរិកធ្លាប់បានហាមឃាត់ក្រុមហ៊ុនHuawei មិនឱ្យដេញថ្លៃកិច្ចសន្យារដ្ឋាភិបាលដោយសារតែការ ភ័យខ្លាចចំពោះចារកម្ម។ តាមច្បាប់របស់ប្រទេសចិនក្រុមហ៊ុននានាត្រូវសហការជាមួយសេវាកម្មស៊ើបការណ៍ សម្ងាត់។ ពេលនោះដែលចិនឆ្លើយតបថា "បោះបង់ចោលការរើសអើងមនោគមវិជ្ជានិងផ្តល់បរិយាកាសប្រកួត ប្រជែងដោយយុត្តិធម៌សម្រាប់ក្រុមហ៊ុនចិន"។²

២. ការឆាប់អំពាវនាវរបស់អូស្ត្រាលី ដើម្បីឱ្យមានការស៊ើបអង្កេតឯករាជ្យលើប្រភពជំងឺកូវីដនៅទីក្រុង វូហាន ប្រទេសចិន³

៣. ចិនបានហាមគ្រាប់ធុញជាតិអូស្ត្រាលីចូលទៅចិន។ រដ្ឋាភិបាលក្រុងប៉េកាំងបានហាមឃាត់ការដឹក ជញ្ជូនស្រូវសាឡើយពីក្រុមហ៊ុននាំចេញគ្រាប់ធុញជាតិមានមូលដ្ឋាននៅអូស្ត្រាលីឈ្មោះ Emerald Grain ដែល គ្រប់គ្រងដោយក្រុមហ៊ុន Sumitomo Corp របស់ប្រទេសជប៉ុន។ អូស្ត្រាលីបានបញ្ឈប់ការនាំចេញបង្កងថ្មទៅ កាន់ទីផ្សារប្រទេសចិនបន្ទាប់ពីទីក្រុងប៉េកាំងដាក់ចេញនូវការត្រួតពិនិត្យអាហារសមុទ្រថ្មីដែលរួមមានការត្រួត ពិនិត្យរកជានរីនិងលោហធាតុ។ ប្រទេសចិនបានបញ្ជាឱ្យរោងម៉ាស៊ីនកប្បាសឈប់ទិញការផ្គត់ផ្គង់របស់ អូស្ត្រាលីឬប្រឈមនឹងហានិភ័យនៃពន្ធគយចំនួន៤០ ភាគរយ។ ប្រទេសចិនគឺជាអ្នកទិញកប្បាសអូស្ត្រាលីធំ ជាងគេដែលពាណិជ្ជកម្មមានតម្លៃប្រហែល ៩០០ លានដុល្លារអូស្ត្រាលី (៦៣៧ លានដុល្លារ) ក្នុងកំឡុងឆ្នាំដំ ២០១៨/១៩ ។ ត្រឹមឆ្នាំ២០២០ អូស្ត្រាលីគឺជាអ្នកផ្គត់ផ្គង់ស្រូវសាឡើយធំជាងគេដល់ប្រទេសចិនដោយនាំចេញ ប្រហែល ១,៥ ពាន់លានដុល្លារទៅ ២ ពាន់លានដុល្លារអូស្ត្រាលីក្នុងមួយឆ្នាំដែលច្រើនជាងការនាំចេញជាងពាក់ កណ្តាល។⁴

¹ Aljazeera, "China-Australia tensions explained in 500 words", December 01, 2020 , <https://www.aljazeera.com/economy/2020/12/1/australia-china-tensions-explained-in-500-words> (accessed December 9, 2020 at 10:45am).
² BBC, "Huawei and ZTE handed 5G network ban in Australia", August 23, 2018, <https://www.bbc.com/news/technology-45281495> (accessed September 29, 2019 at 9:21am).
³ Ben Westcott, "Australia angered China by calling for a coronavirus investigation. Now Beijing is targeting its exports", cnn, May 27, 2020, <https://edition.cnn.com/2020/05/26/business/china-australia-coronavirus-trade-war-intl-hnk/index.html> (accessed December 12, 2020 at 8:50am).
⁴ Reuters , "Timeline - Tension between China and Australia over commodities trade", November 4, 2020, <https://www.reuters.com/article/australia-trade-china-commodities-timeli-idUSKBN27K0ES> (accessed December 12, 2020 at 4:47pm).

៤. ចិនហាមឃាត់ជូងថ្មអូស្ត្រាលីទៅចិន នៅដើមឆ្នាំ២០២០រយៈពេល៦ខែ ជូងថ្ម នាំចេញទៅប្រទេស ចិន មានតម្លៃ ជាង ៧ពាន់លានដុល្លារ ចំណែក វីដេដកអូស្ត្រាលី លក់ទៅប្រទេសចិន ក៏បានកើនឡើង ដល់ចំនួន ៤៣ពាន់លានដុល្លារ ដែលអូស្ត្រាលីជាប្រទេសផ្គត់ផ្គង់ជូងថ្មធំជាងគេសម្រាប់រោងចក្រផលិតអគ្គិសនីចិន។⁵

៥. ដំឡើងពន្ធនាំស្រាចូលប្រទេសចិន៖ ប្រទេសចិនបានបង្កើនគំនាប់ដាក់ប្រទេសអូស្ត្រាលីដោយ ប្រកាសពីការដំឡើងពន្ធនាំដល់ស្រាអូស្ត្រាលីនាំចូលចិន។ នៅថ្ងៃទី២៨ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២០ ពន្ធលើការនាំ ស្រាអូស្ត្រាលីចូលចិននឹងត្រូវដំឡើងក្នុងចន្លោះ ១០៧,១% និង ២១២,១% សម្រាប់ដបដែលមានចំណុះ ២លី ត្រ នេះបើផ្អែកតាមសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានរបស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្មចិន។⁶ ចិនជាទីផ្សារធំជាងគេសម្រាប់ការនាំ ចូលស្រារបស់ប្រទេសអូស្ត្រាលី ដោយក្នុងនោះតម្លៃលក់សរុបកាលពីឆ្នាំទៅមានចំនួនប្រមាណជាង៧៩០លាន ដុល្លារអាមេរិក ឬស្មើប្រមាណ៣៧%នៃទីផ្សារទាំងមូល ហើយប្រទេសបារាំងឈរក្នុងលំដាប់ទី២ ដែលស្មើ ប្រមាណ២៧%នៃទីផ្សាររបស់ចិន។⁷

៦. អូស្ត្រាលីបានទាមទារការសុំទោសជាផ្លូវការណ៍មួយពីប្រទេសចិន បន្ទាប់ពីចិនបានអំពាវនាវរក យុត្តិធម៌ ពីអូស្ត្រាលី ដោយអះអាងថា ទាហានអូស្ត្រាលី បានសម្លាប់ពលរដ្ឋ និងអ្នកទោសអាហ្គានីស្ថាន ដោយ ប្រើវិធីយ៉ាងព្រៃផ្សៃដោយយកកាំបិតអាក្រក់ ដែលចិនចាត់ទុកថានេះ គឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ហើយថាទីក្រុង ប៉េកាំងគួរតែ “ខ្មាស់អៀនទាំងស្រុង” ចំពោះការចែករំលែករូបភាព “គួរស្អប់ខ្ពើម” និងការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានមិន ពិត។ ម្យ៉ាងវិញទៀតកាលពីដើមខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២០ មានរបាយការណ៍មួយរកឃើញ “ព័ត៌មានគួរឲ្យទុកចិត្ត” ដែលបង្ហាញថាទាហានអូស្ត្រាលីចំនួន២៥ នាក់បានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការសម្លាប់ជនស៊ីវិល និងអ្នកទោស អាហ្គានីស្ថានចំនួន៣៩ នាក់ ក្នុងចន្លោះឆ្នាំ២០០៩ និង២០១៣។⁸ ហើយតាមព័ត៌មានមួយទៀតគឺកាសែត The Guardian របស់អូស្ត្រាលី បានបង្ហាញរូបថតមួយសន្លឹករបស់ទាហានពិសេសអូស្ត្រាលីដែលគេចោទ ប្រកាន់ថា កំពុងផឹកស្រាបៀរ ដោយប្រើជើងរបស់ទាហានតាលីបង់ដែលបានស្លាប់ នៅក្នុងបារម្ភនៅប្រទេស អាហ្គានីស្ថាន។ ទាហានរូបនោះត្រូវបានគេអះអាងថាកំពុងស្ថិតនៅក្នុងជួរយោធានៅឡើយ។ ឈុតនេះបាន កើតឡើងនៅឯបារ Fat Lady’s Arms ដែលជាហាងក្រៅផ្លូវការដែលបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងមូលដ្ឋានពិសេស របស់អូស្ត្រាលីនៅ Tarin Kowt ក្នុងឆ្នាំ ២០០៩។⁹

៧. ច្បាប់ថ្មី អនុញ្ញាតឱ្យអូស្ត្រាលីលុបចោលកិច្ចព្រមព្រៀងគម្រោងផ្លូវមួយខ្សែក្រវាត់មួយរបស់ចិន។ នៅ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០ ច្បាប់ថ្មីមួយត្រូវបានអនុម័តដោយសភាអូស្ត្រាលីដោយច្បាប់នោះអនុញ្ញាតឱ្យរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួង ការបរទេសបញ្ឈប់កិច្ចព្រមព្រៀងដែលបានចុះហត្ថលេខារវាងរដ្ឋាភិបាលបរទេស និងរដ្ឋចំនួន៨ របស់អូស្ត្រាលី និងជាមួយស្ថាប័នមួយចំនួនដូចជាអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន និងសាកលវិទ្យាល័យ។ រដ្ឋាភិបាលរបស់ Morrison នឹង

⁵ Daniel Hurst, “Australia seeks clarity from China over reported halt on coal imports”, Theguardian, October 13, 2020, <https://www.theguardian.com/business/2020/oct/13/australia-seeks-clarity-from-china-over-reported-halt-on-coal-imports> , (accessed November 12, 2020 at 4:04pm).
⁶ Natalie Liu, “Social Media Strikes Back Against China's Anti-Dumping Measures on Australian Wine”, voanews, November 28, 2020, <https://www.voanews.com/east-asia-pacific/social-media-strikes-back-against-chinas-anti-dumping-measures-australian-wine> (accessed December 9, 2020 at 9:40am).
⁷ Voanews, “China Launches Anti-Dumping Probe into Australian Wine Imports ”, August 18, 2020, <https://www.voanews.com/east-asia-pacific/voa-news-china/china-launches-anti-dumping-probe-australian-wine-imports> (accessed December 10, 2020 at 5:10pm).
⁸ BBC, “Australia demands China apologise for posting 'repugnant' fake image”, November 30, 2020 , <https://www.bbc.com/news/world-australia-55126569> (accessed December 9, 2020 at 10:07am).
⁹ Rory Callinan, “Photo reveals Australian soldier drinking beer out of dead Taliban fighter's prosthetic leg”, theguardian, December 01, 2020, <https://www.theguardian.com/australia-news/2020/dec/01/photo-reveals-australian-soldier-drinking-dead-taliban-prosthetic-leg> (accessed December 09, 2020 at 10:29am).

អាចរារាំង ឬកាត់បន្ថយការចូលរួមរបស់បរទេសនៅក្នុងវិស័យមួយចំនួនដូចជា ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្ម ទេសចរណ៍ សហប្រតិបត្តិការវប្បធម៌ វិទ្យាសាស្ត្រ សុខាភិបាល និងការអប់រំដោយរាប់បញ្ចូលទាំងដៃគូសាកលវិទ្យាល័យផងដែរ។ គោលដៅដំបូងទំនងជាកិច្ចព្រមព្រៀងដែលរដ្ឋាភិបាលនៃរដ្ឋ Victoria បានចុះហត្ថលេខានៅឆ្នាំ ២០១៨ ដើម្បីចូលរួមក្នុងការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៃគម្រោងផ្លូវមួយខ្សែក្រវាត់មួយរបស់ចិន (BRI)។¹⁰

ទោះបីជាអូស្ត្រាលីនិងចិនមានបញ្ហាទំនាក់ទំនងក៏ដោយប៉ុន្តែផ្នែកពាណិជ្ជកម្មរវាងប្រទេសទាំងដំណើរការ គួយយ៉ាងដូចជានៅឆ្នាំ២០១៨ អូស្ត្រាលីបានហាមឃាត់ការនាំចូលប្រព័ន្ធចល័ន 5-G របស់ក្រុមហ៊ុនចិន Huawei តែទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មនៅតែបន្តព្រោះតែចិនគឺជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មដ៏សំខាន់បំផុតរបស់អូស្ត្រាលីដោយការនាំចេញផលិតផលកសិកម្មសរុបមានចំនួនប្រហែល ១៦ ពាន់លានដុល្លារអូស្ត្រាលី (១១,៣ ពាន់លានដុល្លារ) ក្នុងរយៈពេល ២០១៨-១៩។ ទោះបីជាវាហាក់ធ្វើយឆ្លងមិនត្រូវគ្នា ប៉ុន្តែប្រទេសទាំងពីរនៅតែធ្វើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការទីផ្សារទៅវិញទៅមកជាចាំបាច់អំឡុងពេលកូវីដ-១៩។

¹⁰ Aljazeera, “New law allows Australia to scrap China Belt and Road plans”, December 09, 2020, <https://www.aljazeera.com/economy/2020/12/9/australia-2> (accessed December 11, 2020 at 3:42pm).